

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р. М. Постолюк
2020р.

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБОВУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО)
для вступників на здобуття ступеня «бакалавр»
на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого
спеціаліста, бакалавра, для вступників, які не менше одного року здобувають
ступінь бакалавра**

Схвалено Вченою радою Інституту мистецтв РДГУ
Протокол № 2 від 28 лютого 2020 р.

Голова Вченої ради
Інституту мистецтв _____ проф. Я. В. Сверлюк

Схвалено методичною комісією Інституту мистецтв РДГУ
Протокол № 2 від 27 лютого 2020 р.

Голова методичної комісії
Інституту мистецтв РДГУ _____ О. К. Никон

Голова фахової атестаційної комісії _____ проф. М. П. Корейчук

Розробники: доц. Крижановська Т. І.
доц. Гумінська О. О.

Програма фахового випробовування зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво) для вступників на здобуття ступеня «бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра / Т. І. Крижановська, О. О. Гумінська. – Рівне: РДГУ, 2020. – 7 с.

Розробники:

Крижановська Т. І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ;

Гумінська О. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання РДГУ

Рецензент:

Григорчук І. С., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри пісенно-хорової практики

Програма фахового випробування випробовування зі спеціальності 014 «Середня освіта (музичне мистецтво)» для вступників на здобуття ступеня «Бакалавр» на основі здобутого ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста, магістра та для вступників, які не менше одного року здобувають ступінь бакалавра визначає вимоги до рівня підготовки вступників у межах освітньо-професійних програм, зміст основних професійних компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників на фаховому випробуванні, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання (протокол №2 від 6 лютого 2020 р.).

ЗМІСТ

Вступ	4
Порядок проведення фахового вступного випробування	4
Порядок оцінювання фахового вступного випробування	4
Зміст фахового вступного випробування	5
Критерії оцінювання знань вступників	7
Рекомендована література	8

ВСТУП

Фахове вступне випробування проводиться з метою перевірки та оцінювання здібностей вступника до професійної діяльності за напрямом «музичне мистецтво». Принципово важливим є виявлення вступників, спроможних під час навчання в РДГУ досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання та уміння для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва. Вступники повинні також виявити відповідну фахову придатність, мати певну довузівську підготовку з відповідного напрямку.

Вступники, які обрали заявлені напрями підготовки, повинні мати музичні здібності, необхідні знання у галузі музичного мистецтва.

Під час фахового вступного випробування вступник повинен виявити:

- знання основ теорії музики;
- уміння грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- уміння виявляти специфічні особливості музичної форми виконуваних вступником під час випробування творів;
- уміння темпо-метроритмічного володіння виконавською технікою при виконанні пісенного твору;
- уміння володіти засобами музичної виразності.

Перед фаховим вступним випробуванням вступники проходять попередні консультації, на яких узгоджується обраний для виконання репертуар, питання технічного забезпечення музичного супроводу виконання інструментальних та пісенних творів.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

- допуск до вступного випробування вступників здійснюється за умови наявності екзаменаційного листа та документа, який засвідчує особу (паспорта, свідоцтва про народження тощо);
- фахове вступне випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ;
- вступники, які не з'явилися на фахове вступне випробування без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях та в конкурсі не допускаються; за наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеного вступного випробування (випробувань) з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу вступних випробувань;
- перескладання вступних випробувань не дозволяється.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання результатів фахового вступного випробування вступників здійснюється членами предметної екзаменаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора, за шкалою оцінок від 100 до 200 балів. Підставою для формування оцінки є критерії подані у таблицях.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Вступники виконують

- два інструментальні різнохарактерні твори (виявлення рівня технічних навичок, володіння штрихами та динамічними відтінками на рівні вимог до випускників ОКР «молодший спеціаліст»);
- пісенний твір (демонстрація вокальних даних та чистоти інтонування);

Вступники здійснюють

- слуховий аналіз (виявлення навичок сприйняття на слух інтервалів, акордів та ладів народної музики);

Вступники виявляють

- знання основ елементарної теорії музики.

Перелік питань та зміст курсу «Елементарна теорія музики»

1. Музичний звук як фізичне явище.

Звук. Види. Звуки музичні та шумові: спільності, відмінності. Механізм виникнення музичного звуку. Властивості музичного звуку..

2. Основні властивості музичного звуку, їх виразове значення.

Властивості музичного звуку: висота, сила, тривалість, тембр. Природа властивостей музичного звуку, їх виразове значення. Обертонний звукоряд як основа тембрового забарвлення.

3. Нотне письмо. Його складові елементи.

Нотопис як форма письмової фіксації музики. Види нотації. Нотний стан, ключі, нотні та альтераційні знаки, їх правопис. Одноголосна та багатоголосна партитура.

4. Метро – ритм, його складові елементи: метр, такт, ритм.

Метроритм: сутність поняття, характеристика його елементів. Значення метроритму в музиці. Види музичних метрів. Строга та вільна метрика.

5. Поняття про музичний розмір. Види розмірів.

Ритм як організація музичних тривалостей. Такт. Розмір як його числовий вираз. Види. Норми групування.

6. Поняття про музичний лад. Види ладів.

Ладова система, її головні складові: ступінь, звукоряд, функційні зв'язки. Ладова функційність ступенів мажору та мінору Тоніка як центральний елемент ладотональності. Стійкі та нестійкі ступені ладу. Класифікація ладів.

7. Мажорні та мінорні ладотональності.

Особливості будови звукорядів, основних та побічних тризвуків. Різновиди мажору та мінору. Квінтове коло ладотональностей.

8. Взаємозв'язок мажорних та мінорних тональностей: паралелізм, однойменність.

Зміст поняття паралелізм та однойменність тональностей. Риси спільності та відмінності паралельних та однойменних ладотональностей.

9. Норми правопису хроматичної гами.

Зміст поняття хроматична гамма. Правила написання висхідних та низхідних хроматичних звукорядів мажору та мінору.

10. Лади народної музики: будова та використання.

Лади народної музики: зміст поняття, сфера поширення. Особливості будови звукорядів ладів народної музики.

11. Інтервали натуральних мажору та мінору. Стійкі та нестійкі інтервали. Правила розв'язання інтервалів.

Сутність поняття інтервал. Інтервали в тональності. Зміст поняття стійкості та нестійкості. Закономірності ладового розв'язання нестійких інтервалів. Тритони в натуральних мажорі та мінорі, правила розв'язання.

12. Інтервали гармонічних мажору та мінору. Характерні інтервали. Норми розв'язання.

Інтервали діатонічні та хроматичні. Характерні інтервали гармонічного мажору та мінору. Особливості будови та розв'язання. Тритони гармонічних мажору та мінору.

13. Консонуючі та дисонуючі інтервали.

Сутність поняття інтервал. Кількісна та якісна характеристики інтервалів. Типи класифікації інтервалів. Консонуючі та дисонуючі інтервал. Абсолютний, досконалий, недосконалий консонанс.

14. Інтервали в ладу.

Сутність поняття інтервал. Інтервали, розташовані та ступенях мажорного та мінорного звукорядів, їх характеристика. Стійкі та нестійкі інтервали. Ладове розв'язання інтервалів.

15. Тризвуки натуральних мажору та мінору.

Тризвук: сутність понять. Тризвуки на ступенях ладу: основні, побічні. Особливості їх будови. Поняття функції.

16. Септакорди. Види. Оборнення септакордів.

Септакорд: зміст поняття. Великі, малі, мажорні, мінорні, зменшені, збільшені септакорди. Оборнення.

17. Домінантовий септакорд, його оборнення: будова та розв'язання.

Особливості побудови, види доміантового септакорду. Будова його оборнень, їх розташування та ступенях ладу. Розв'язання в тоніку.

18. Загальне поняття про тризвук. Види та оборнення тризвуків.

Тризвук: сутність поняття. Тризвучні акорди терцієвої будови. Види: мажорний, мінорний, збільшений, зменшений. Оборнення, розташування.

19. Загальне поняття про мелодію. Закономірності її будови.

Мелодія як основний засіб музичної виразності. Мелодична лінія. Типи. Вокальна та інструментальна мелодії. Принципи інтонаційного розвитку.

20. Альтерація та хроматизм. Знаки альтерації.

Зміст понять ладовий хроматизм, альтерація, знаки альтерації. Альтеровані (хроматичні) інтервали. Модуляційна альтерація.

21. Загальне поняття про акорд. Види акордів.

Співзвуччя та акорд: сутність понять. Функціональність та фонізм акорду. Класифікація акордів.

22. Загальне поняття про інтервали. Види інтервалів.

Сутність поняття інтервал. Фонізм. Складові інтервалу. Види викладу інтервалів. Кількісна та якісна характеристики інтервалів. Оборнення інтервалів. Типи класифікації інтервалів.

23. Загальне поняття про енгармонізм.

Зміст понять температурація, енгармонізм. Енгармонічна рівність звуків, інтервалів, акордів, тональностей. Значення енгармонізм.

24. Поняття про мелізм. Найбільш використовувані мелізми, їх позначення та розшифрування.

Поняття про мелодичну фігурацію. Орнаментика. Види мелізмів: форшлаг, мордент, групето, трель. Запис, розшифровування.

25. Головні елементи будови музичної мови: мотив, фраза, речення.

Загальне поняття про синтаксис та структурні особливості музичної мови. Фактори членування мелодії. Каденція. Мотив, фраза, речення. Період.

26. Типи тональних співвідношень: відхилення, модуляція, співвставлення

Прийоми введення однієї за іншою тональностей. Зміст понять відхилення, модуляція, співвставлення. Тональний план. Модуляційна альтерація. Спорідненість тональностей.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Шкала оцінювання 100-200 балів	Критерії оцінювання знань вступників
0-99	<p>Вступник не володіє елементарними музичними поняттями. У ході слухового аналізу переважно невірно визначає на слух інтервали, акорди, лади.</p> <p>У ході гри на інструменті вступник не зміг виконати програмний матеріал, або завдання виконав лише частково з порушенням стильових особливостей твору.</p> <p>У ході виконання пісні абітурієнт допустив значні інтонаційні та технічні огріхи, виявив часткову або повну відсутність звуковисотного відчуття мелодії та ритмічної організації виконуваного твору</p>
100-149	<p>Відповідь з елементарної теорії музики містить багато неточностей у визначенні термінів, понять. Вступник не розкриває суті поняття, не знає склад та будову інтервалів ладів, акордів. Відповідь неповна.</p> <p>У ході гри на інструменті абітурієнт виконав програмний матеріал, але допустив ряд помилок у відтворенні нотного тексту, темпу, ритму, поверхнево передали стильові особливості твору.</p> <p>Абітурієнт в цілому якісно виконав пісенний твір, проте допустив окремі вагомні інтонаційні, ритмічні або технічні огріхи. В процесі слухового аналізу визначаються 50 % запропонованого матеріалу</p>
150-179	<p>Відповідь розкриває суть теоретичного питання, але допущені неточності у формулюванні понять, їх класифікації, будові чи розв'язанні. В процесі слухового аналізу визначаються 75 – 90% запропонованого матеріалу.</p> <p>На художньому рівні виконаний програмний матеріал, але допущені незначні неточності в артикуляції, нюансуванні, динаміці.</p> <p>У ході виконання вокального твору абітурієнт виявив уміння користуватись засобами музичної виразності, здатність відчувати та відтворювати художню образність музичного матеріалу</p>
180-200	<p>Вступник демонструє достатній рівень знань з елементарної теорії музики, можливі незначні технічні огріхи у відповіді.</p> <p>На високому художньому рівні правильно, глибоко та емоційно виконує програмний матеріал, всебічно розкриває характерні стильові та жанрові ознаки музичних творів.</p> <p>Абітурієнт на високому рівні володіє інтонаційною виразністю та вокальною технікою в процесі відтворення художньої образності виконуваного пісенного твору. В процесі елементарного слухового аналізу помилки не допускаються, точно визначаються інтервали, акорди, лади</p>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Афоніна О. С. Сольфеджіо: Навч. посібник. – К. :Мелосвіт, 2006.
2. Баштан С., Омельченко О. Школа гри на бандурі.- К.: Муз.Україна, 1980.
3. Давидов М. Основи формування виконавської майстерності баяніста: підручник для муз.вузів та училищ. - К.: Муз.Україна, 1983.
4. Евпак Е. Хорові розспівки: Посібник з сольфеджіо.- К., 1978.
5. Крижановська Т.І., Лосєва Т.Ю. Теорія музики: таблиці, схеми, практичні завдання, контрольні тести: навчально-методичний посібник. – Рівне, 2007.
6. Леонтович М. Практичний курс навчання співу в середніх школах України.- К., 1989.
7. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва.- К.: Муз.Україна, 1971.
8. Основи формування виконавської гри на бандурі: метод. рекомендації для студентів кафедри оркестрового диригування / Упорядник. З.Сингаєвська.- Рівне, 1985.
9. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень. – К., 2003, 2008.
10. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. -К.:Музична Україна, 1980.
11. Полянський Ю. Нариси з методики викладання гри на віолончелі. - К.: Муз.Україна, 1978.
12. Понятовський С. Альт. - М.: Музыка, 1974.
13. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання.– К.: ІЗМН, 1997.
14. Смаглій Г.А. Маловик Л.В.Основи теорії музики. - Харків, 2004.
15. Шип С.В. Музична форма від звуку до стилю. - Київ, 1998.
- 16.Юцевич Ю. Словник музичних термінів.- К.: Музична Україна, 1976.

Електронний ресурс

1. rektorat@rdgu.uar.net
2. <http://www.rshu.edu.ua>
3. <http://www.toke-cha.ru/penie.html>
4. http://scit.boom.ru/music/teatr/What_takoe_teatr.htm